

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมชินเนคติกส์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเขียน และกิจกรรมชินเนคติกส์ โดยแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 การสอนการเขียนในระดับประถมศึกษา
- ตอนที่ 2 รูปแบบของกิจกรรมชินเนคติกส์
- ตอนที่ 3 การประเมินผลการเขียน
- ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสอนการเขียนในระดับประถมศึกษา

ความหมายของการเขียน

การเขียน เป็นทักษะกระบวนการที่สลับซับซ้อน เป็นทักษะที่ถ่ายทอดความรู้สึนึกคิดของตนเองให้ผู้อ่านได้รับรู้เข้าใจออกมาเป็นตัวหนังสืออย่างมีจุดมุ่งหมาย แทนการถ่ายทอดโดยใช้คำพูดซึ่งเป็นทักษะที่สื่อความหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่เป็นหลักฐานเด่นชัดกว่าทักษะอื่น ๆ การเขียนจึงจำเป็นจะต้องได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีการต่าง ๆ

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2523) ได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนว่า การเขียนคือ การเรียบเรียงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความรู้สึนึกคิด และจินตนาการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จะเป็นข้อความสั้น ๆ ทำนองคำขวัญ ร้อยแก้วสั้น ๆ หรือบทกวีนิพนธ์ก็ได้ ข้อเขียนต่าง ๆ เหล่านี้จะมีเอกภาพ มีความเป็นตัวของมันเองทั้งในด้านความคิด และการใช้ภาษาเรียบเรียง เมื่อผู้เขียนสามารถเรียบเรียงความรู้ ความคิดของตนเองออกมาเป็นภาษาเขียนได้แล้ว ก็จะต้องเขียนเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ และสามารถให้ภาษาเขียนได้อย่างถูกต้องอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเขียนอีกหลายท่าน ซึ่งพอสรุปได้ว่าการเขียนคือ การสื่อความหมายโดยการเรียบเรียงความรู้ ความคิดและความรู้สึก ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เขียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การสื่อความหมายด้วยตัวอักษรของภาษา ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน ซึ่งการเขียนเป็นรูปแบบหนึ่งของการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย การเขียนที่ไม่ทราบความหมาย จะไม่เรียกว่าเป็นการเขียน จะถือว่าเป็นเพียงการจารึกตัวอักษรลงบนสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้น การเขียนจะต้องเป็นการใช้ตัวอักษรอย่างมีความหมาย ใช้วิธีเรียบเรียงใจความตามลักษณะโครงสร้างของภาษาที่ใช้ ให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการเขียนนั้น ๆ ตลอดจนการใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหารได้อย่างถูกต้อง

ความสำคัญของการเขียน

การเขียน เป็นหนึ่งในสี่ทักษะในการใช้ภาษาไทยที่สำคัญในการติดต่อสื่อสาร เป็นหลักฐานที่มั่นคง เพราะไม่ลบเลือนเร็วเหมือนคำพูด สามารถจะใช้ติดต่อได้ดีแม้ในระยะทางไกล แต่ทั้งนี้ผู้เขียนจะต้องมีความสามารถในการเขียนให้ภาษาได้ถูกต้องชัดเจน ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายในสิ่งที่ตนเขียนได้ การเขียนจึงต้องมีการฝึกฝนบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ รู้จักอ่านมากเพื่อนำข้อมูลจากการอ่านมาเป็นแนวทางในการเขียน นอกจากนี้ยังจะต้องรู้จักลักษณะของภาษาว่าเขียนอย่างไร จึงจะทำให้ผู้อื่นพอใจ การเขียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่ง เพราะการเขียนมีบทบาทต่อชีวิตประจำวันมาก ไม่ว่าจะเป็นการเขียนจดหมาย รายงาน คำร้อง บันทึกลับัญญา หรือการเขียนอื่น ๆ

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2517) กล่าวถึง กระบวนการแห่งการเขียนว่า แบ่งเป็น 4 ขั้น คือ

1. คิดให้เข้าจุด หมายความว่า ต้องคิดถึงสิ่งที่อยู่ในวงจำกัด และคิดถึงจุดประสงค์ที่สำคัญเพียงจุดเดียว เพราะการเขียนที่ดั้นด้นควรเขียนในสิ่งที่มีเนื้อหาขอบเขตแคบ แต่อธิบายไว้อย่างละเอียดไม่ควรเขียนในสิ่งที่กว้างเกินไป จะทำให้ผู้อ่านไม่ได้อะไรจากข้อเขียนในเรื่องนั้น ๆ การที่จะพิสูจน์ว่าสิ่งที่คิดอยู่นั้นเข้าจุดหรือไม่ ให้ลองตั้งคำถามตัวเอง ดังนี้

- 1.1 ในเรื่องนั้น ๆ ต้องมีข้อมูลหรืออาศัยแนวความคิดอะไรบ้าง
- 1.2 มีความรู้หรือสามารถหาข้อมูล หรือความคิดเหล่านี้มาได้หรือไม่
- 1.3 สามารถบอกจุดสำคัญของเรื่องนั้น ๆ เป็นข้อความสั้น ๆ ได้หรือไม่
ถ้ายังตอบคำถามเหล่านี้ไม่ได้ แสดงว่าความคิดไม่เข้าจุด การคิด

ให้เข้าจุดนั้นมีหลักปฏิบัติ 3 ประการ คือ

ก. คิดในสิ่งที่รู้ หมายความว่า คิดในสิ่งที่เรามีประสบการณ์ ซึ่งมีให้ประสบการณ์ทางตรงเท่านั้น แต่อาจเป็นสิ่งที่เราได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่าน ได้คิดจากห้องสมุด จากตำรา หรือจากผู้รู้ ฯลฯ ก็ได้

ข. คิดในหัวข้อจำกัด คือ จำกัดหัวข้อที่จะเขียนให้อยู่ในขอบเขตที่เราจะหาข้อมูล และรายละเอียดที่เป็นจริงได้

ค. ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดหลักกระจ่างแจ้ง ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีต่าง ๆ กัน เช่น

- 1) โดยใช้ข้อความซึ่งแสดงให้เห็นความคิดหลัก
- 2) โดยการพูดถึงความคิดหลักบ่อย ๆ
- 3) โดยการหลีกเลี่ยงการพูดเรื่องนอกประเด็น
- 4) โดยการสรุปความให้ผู้อ่าน คิดถึง ความคิดหลัก โดย

ทางตรงหรือทางอ้อม

2. จัดระเบียบความคิด แบ่งออกเป็น 3 สถานะ คือ

2.1 จัดลำดับเรื่องราว คือ จัดลำดับเรื่องราวให้ผู้อ่านเห็นได้ชัดเจนว่า เรื่องที่เขียนนั้น มีความเป็นมา เป็นขั้นตอนอย่างไร

2.2 จัดลำดับสถานที่ ในข้อเขียนนั้นต้องพรรณนา ตามสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพที่เราเขียนได้แจ่มชัดที่สุด

2.3 จัดลำดับทางเหตุผลคือจัดให้ความคิดหลัก และความคิดสนับสนุนเป็นเรื่องเดียวกัน เช่น ถ้าความคิดหลักเป็นเรื่องทางเหตุผล ความคิดสนับสนุนก็เป็นเรื่องเหตุผล แต่ถ้าความคิดหลักเป็นเรื่องการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งสองสิ่ง ความคิดสนับสนุนทั้งหลายก็ต้องเป็นการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งสองสิ่ง ในการคัดเลือกความคิดสนับสนุนนั้นจะต้องมีการจัดระบบจากสิ่งที่สำคัญน้อยที่สุดไปหา สิ่งที่สำคัญมากที่สุด จากสิ่งที่รู้จักคุ้นเคยไปหาสิ่งที่ยังไม่คุ้นเคย จากสิ่งที่จำกัดไปหาสิ่งทั่วไป หรือจากสิ่งทั่วไป ไปหาสิ่งจำกัด

3. มีความกระชับในเรื่องที่คิด ความหมายว่าในการคิดนั้น ควรคิดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่จำกัดแน่นอน โดยประมวลความรู้ต่าง ๆ ที่เรามีอยู่นั้นให้อยู่ในขอบเขตจำกัดแน่นอนไป คือสรุปความคิดให้ได้ข้อความที่เฉพาะเจาะจงที่สุด

4. แสดงความคิดให้แจ่มแจ้ง สิ่งที่จะช่วยให้แสดงความคิดให้แจ่มแจ้ง คือ

4.1 เขียนคำนำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ และนำสู่ความคิดหลัก

4.2 ใช้ย่อหน้าเป็นเครื่องหมายแสดงส่วนสำคัญของเรื่อง ควรมีย่อหน้า

กรณีต่อไปนี้

ก. เมื่อคำนำยาวเกินกว่าหนึ่งประโยคหรือสองประโยค

ข. เมื่อมีข้อความเป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนความคิดหลัก

ค. เมื่อเป็นส่วนย่อยที่อยู่ระหว่างส่วนสำคัญใหญ่ ๆ แต่เป็นส่วนย่อย

ที่สำคัญ

ง. และเมื่อเป็นบทสรุปที่ยาวเกินกว่าหนึ่งหรือสองประโยค

4.3 ต้องมีสัมพันธภาพระหว่างประโยคต่าง ๆ คือ ประโยคแต่ละประโยค

ต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระเบียบ

จะเห็นได้ว่า กระบวนการแห่งการเขียนของ ปรีชา ช่างขวัญยืนนั้น เน้นถึงความคิดเป็นสำคัญทั้งแสดงให้เห็นว่า ใครก็ตามที่คิดเป็นก็จะเขียนเป็น ความคิดและการเขียนเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก ฉะนั้นหลักการเขียนจึงประกอบไปด้วย 2 ชั้นคือ ชั้นการคิด และชั้นการเขียน ทั้งสองชั้นนี้จะแยกจากกันมิได้ ผู้เขียนควรเริ่มต้นด้วยการคิดถึงสิ่งใกล้ตัวเองก่อน จากนั้นจึงค่อยคิดไปถึงสิ่งที่อยู่ห่างจากตัวออกไปเป็นลำดับ โดยที่การเขียนทุกครั้งจะต้องมีจุดมุ่งหมายก่อนเสมอ ว่าต้องการเขียนเพื่ออะไร และเขียนในโอกาสใดเหมาะสมกับผู้อ่าน และสถานการณ์เพียงใด

จุดมุ่งหมายของการสอนเขียนในระดับประถมศึกษา

หลักสูตรศึกษาระดับประถมศึกษากำหนดให้ภาษาไทยอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ซึ่งมีจุดประสงค์จะให้ เป็นเครื่องมือแก่ผู้เรียนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การติดต่อสื่อสาร การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ ครูและผู้เรียนควรตระหนัก

ถึงความสำคัญของภาษาไทย ครูต้องจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533) ได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปในการสอนภาษาไทย ดังนี้

1. ให้มีพัฒนาการทางภาษา ในด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน
2. ให้มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา
3. ให้สามารถใช้ภาษาติดต่อ ทั้งรับฟัง ถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิดอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล
4. ให้เข้าใจและสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคล
5. ให้มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้ เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้ต่าง ๆ
6. ให้สามารถใช้ผลจากการเรียนวิชาภาษาไทยมาช่วยในการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลโฆษณาชวนเชื่อใด ๆ
7. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษา และวรรณคดีในแง่ที่เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ และในแง่ที่ส่งเสริมความมั่งคั่งงามในชีวิต

การเขียนเป็นทักษะที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ด้วยเหตุที่การเขียนเป็นทักษะที่ยุ่งยากซับซ้อน และต้องใช้ศิลปะในการเขียนเรียบเรียงข้อความให้ถูกต้องตามหลักภาษา ดังนั้นในการสอนทักษะการเขียนจึงต้องทำอย่างมีแบบแผน และเป็นขั้นตอน หลักสูตรพุทธศักราช 2521 และหลักสูตรฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2521 (พ.ศ. 2533) จึงได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปในด้านการเขียนในวิชาภาษาไทย ดังนี้

1. ให้มีพัฒนาการทางภาษาในด้านการเขียน
2. ให้มีทักษะในการเขียน โดยมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์อันจะเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา

3. ให้สามารถใช้ภาษาติดต่อและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล

4. ให้เข้าใจและสามารถใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคล

สำหรับการเขียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ในการเขียนไว้หลายประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษา, 2533)

1. เขียนคำ วลี ประโยค และข้อความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา
2. เรียบเรียงประโยคให้เป็นข้อความที่สื่อความหมายได้ชัดเจน
3. อภิปรายซักถามเกี่ยวกับโครงเรื่องลำดับเหตุการณ์ใจความสำคัญของเรื่องที่เขียน และคิดขยายความหลาย ๆ ด้าน
4. จัดลำดับความคิดให้เป็นระเบียบและเข้าใจง่าย โดยเชื่อมโยงความคิดสามารถเรียงลำดับประโยคให้เป็นเรื่องราวต่อเนื่องกัน
5. เขียนได้ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นระเบียบสวยงาม และสื่อความได้
6. เขียนอย่างมีรูปแบบได้ สามารถคิด ลำดับความคิดและเหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เขียนได้
7. เขียนแสดงความนึกคิดอย่างเสรี และเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้

การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเขียนในระดับประถมศึกษาชั้น ได้เน้นให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และข้อช่วยในการเขียน สามารถนำไปใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ ซึ่งนักเรียนสามารถจะใช้ความคิดและจินตนาการของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการจัดการสอนเขียนแก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี

ประเภทของการเขียน

การเขียนจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ คือ การเขียนร้อยแก้ว และการเขียนร้อยกรอง

ร้อยแก้ว หมายถึง บทประพันธ์ที่เขียนเรียงตามภาษาที่ใช้เขียนหรือพูดกันทั่วไป

เช่น

1. เรียงความ

2. บทความ
3. นวนิยาย
4. เรื่องสั้น
5. นิทาน เรื่องเล่า
6. จดหมาย บันทึก
7. บทละครพูด บทละครวิทยุโทรทัศน์
8. ย่อความ
9. ถอดความ
10. รายงาน ฯลฯ

ร้อยกรอง ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานที่ใช้ไว้คือ สอดผูกให้ติดต่อกัน ประดิษฐ์ทำ แต่งหนังสือดี มีความไพเราะ และเมื่อ พ.ศ. 2485 สำนักวัฒนธรรมทางวรรณกรรมได้ใช้คำว่า "ร้อยกรอง" สำหรับเรียกวรรณกรรมที่มีลักษณะบังคับในการแต่งหรือมีการกำหนดคณะ ซึ่งหมายถึงการเขียนประเภทโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิต กวี วิจารณ์ และบทเพลงต่าง ๆ

สำหรับการสอนเขียนในระดับประถมศึกษาชั้นมี 2 ประเภท คือ

1. การเขียนร้อยแก้ว
 - การเขียนเพื่อกิจกรรมการเขียน
 - การเขียนเพื่อชีวิตประจำวัน
 - การเขียนเพื่อแสดงความนึกคิดอย่างเสรี
2. การเขียนร้อยกรอง
 - กลอน
 - กาพย์

จะเห็นได้ว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 นั้น ได้เรียนรู้การเขียนขั้นพื้นฐานมาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 เด็กในวัยนี้สามารถใช้กระบวนการคิดได้ซับซ้อนมากขึ้น รู้จักคำมากขึ้น ฉะนั้นในการพัฒนาทักษะเขียนจึงมีไม่เพียงแต่รู้จักคำต่าง ๆ

มากขึ้น แต่ยังคงต้องสามารถนำคำต่าง ๆ เหล่านั้นมาผูกเป็นประโยค เป็นข้อความ หรือ เป็นเรื่องราวได้ในระดับสูงขึ้นต่อไป

การฝึกทักษะการเขียนให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนนั้น ควรมีการ ทดสอบทักษะการเขียนของนักเรียนว่า แต่ละคนมีทักษะในการเขียนมากน้อยเพียงใด จึงจะ จัดกิจกรรมการสอนที่จะช่วยพัฒนาการเขียนของนักเรียนได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นิติยา ฤทธิโยธี (2520) กล่าวว่า การวางโครงการเพื่อการสอนเขียนจะต้องกระทำโดย รอบคอบ เพราะมีความสำคัญมาก นักเรียนต้องได้รับการช่วยเหลือ แนะนำ ให้รู้จักการ วางระเบียบความคิดให้เป็นไปตามลำดับ นอกจากนี้ บ้าน โรงเรียน และสิ่งแวดล้อมก็มีส่วน ในการส่งเสริมความคิด ครูจึงควรส่งเสริมให้มีขึ้นโดยการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุม คอยให้กำลังใจและช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น รักการเขียนด้วยการชมเชย ยอมรับ ไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด สิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียน เกิดความภูมิใจในผลงานของตนเอง ในขั้นต้นของการฝึกทักษะการเขียน จึงควรเริ่มจาก การเขียนร้อยแก้ว ประเภท คำ วลี หรือประโยคก่อน จึงจะเป็นเรียงความ หรือการเขียน ร้อยกรอง จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะจัดหากิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิด แล้ว เรียงลำดับความคิดออกมาเป็นการเขียนได้ เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกฝนให้ใช้ความคิดอย่าง เสรี นักเรียนก็จะสามารถเขียนได้อย่างคล่องแคล่ว

การส่งเสริมการพัฒนาทักษะการเขียนในระดับประถมศึกษา

การสอนเขียนแก่นักเรียนในระดับประถมศึกษา ลำดับแรกครูจะต้องทราบและ เข้าใจจุดประสงค์ของหลักสูตรการเขียนในวิชาภาษาไทยก่อน จากนั้นครูจะต้องศึกษารูปแบบ การสอน และวิธีสอนเขียน ในแต่ละระดับชั้นเสียก่อนว่าจะเป็นไปได้ในลักษณะใด ทั้งนี้เพื่อจะ ได้เตรียมวิธีจัดกิจกรรมที่จะเอื้ออำนวย หรือ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะ การเขียนได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงกัน

การสอนทักษะการเขียน ต้องอาศัยวิธีการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ นักเรียนเกิดพัฒนาการที่ดีในการเขียน และสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการเขียน ของตน สายใจ อินทร์มพรรย์ (2527) ได้เสนอแนะหลักสำคัญบางประการในการสอนทักษะ การเขียนไว้ ดังนี้

1. ก่อนลงมือสอน ควรจะได้ทดสอบความพร้อมในการเขียนของนักเรียน เพื่อเป็นการวัดความสามารถในการสะกดคำ การใช้คำ การผูกประโยค และการเรียบเรียงข้อความเข้าด้วยกัน

2. ครูควรปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการมีความสามารถในด้านการเขียน การส่งเสริมโดยการเขียน และพยายามชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่มีความสามารถในการเขียนก็อาจยึดการเขียนเป็นอาชีพได้

3. ในการสอนการเขียนแต่ละครั้ง ครูควรให้นักเรียนได้ทราบวัตถุประสงค์ในการเขียนแต่ละครั้งอย่างชัดเจน พร้อมทั้งทราบประโยชน์ของการฝึกฝนทักษะนั้น ๆ ด้วย และถ้าเป็นไปได้ครูควรจะให้ให้นักเรียน ร่วมตั้งวัตถุประสงค์ในการเขียนด้วย และไม่ว่าจะเป็นการเขียนเกี่ยวกับเรื่องใดก็ตามไม่ควรกำหนด หัวเรื่องให้ตายตัว นักเรียนควรจะได้มีส่วนร่วมในการเสนอหัวเรื่องที่จะเขียนพอสมควร

4. การสอนทักษะการเขียนไม่ควรจะแยกออกมาจากทักษะอื่น ๆ ควรสอนให้สัมพันธ์กัน และถ้าหากมีโอกาสก็ควรสอนทักษะการเขียนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ด้วย

5. เนื่องจากทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจ เกิดความท้อแท้ และรู้สึกไม่ใคร่ประสบผลสำเร็จในการเขียน ครูจึงควรพยายามใช้กลวิธีการจูงใจ และการเสริมกำลังใจหลาย ๆ รูปแบบ และทำเป็นระยะ ๆ ตลอดเวลาที่ทำการสอน จัดกิจกรรมและสื่อประกอบการสอนหลาย ๆ ประเภท จัดบรรยากาศให้น่าสนใจ มีชีวิตชีวา โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมนั้น ๆ รวมถึงการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเขียน

6. ในการสอนทักษะการเขียนนี้ ครูควรวางแผนในการสอนทุกครั้งและทุกเรื่องอย่างละเอียด โดยมีวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่สามารถเน้นพฤติกรรมกาเขียนของนักเรียนอย่างเด่นชัด การนำเข้าสู่บทเรียน การดำเนินการสอน การจัดกิจกรรมทักษะการเขียนให้สัมพันธ์กับทักษะอื่น ๆ รวมถึงอุปกรณ์และการประเมินผลด้วย

7. การสอนทักษะการเขียน ควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างเกณฑ์การเขียนประเภทต่าง ๆ ด้วย เพื่อฝึกให้นักเรียนเขียนโดยมีหลักเกณฑ์ ที่ยังช่วยให้การประเมินผลง่ายขึ้น และนักเรียนก็สามารถปรับปรุงการเขียนของตนให้ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้

๘. ในกรณีที่นักเรียนประสบปัญหาในการเขียน เช่น ไม่สามารถถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นภาษาเขียน ครูอาจจะช่วยได้โดยสร้างสถานการณ์ และจัด กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเขียน หรือ อาจจัดกิจกรรม หรือมอบหมายให้นักเรียนไปทำนอกชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสเขียนอย่างสม่ำเสมอ

ในการสอนเขียนนั้น นอกจากจะเน้นถึงวิธีการสอนของครูและความสำเร็จใน การเขียนของนักเรียนแล้ว ผู้สอนควรคำนึงถึงความคิดและจินตนาการของนักเรียนด้วย ฉะนั้นในการเสริมสร้างความคิดให้นักเรียนนั้นจะมีส่วนทำให้เกิดการเขียนเชิงสร้างสรรค์ใน ตัวเด็กขึ้นได้ ประชุมพร ศุภรเจริญ (252๒) ได้กล่าวถึงแนวทางที่จะช่วยให้การสอนเขียน เชิงสร้างสรรค์เป็นผลสำเร็จได้ มีดังนี้

1. ครูควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า และเข้าใจว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีทางช่วยพัฒนาให้เพิ่มพูนขึ้นในตัวเด็กได้ ครูควร ยึดหลักว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น นอกจากเป็นผลงานใหม่ ๆ ที่แสดงออกทางการใช้ ภาษามากกว่าหลักภาษาแล้ว ครูควรเน้นถึงการเขียนที่ดีมีคุณค่า และไม่ขัดต่อวัฒนธรรมด้วย

2. ในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควรมีการปูพื้นฐานการคิดแบบอเนกนัยคือ คิดในหลายแนวทาง โดยการให้ตัวอย่างที่มีลักษณะสร้างสรรค์หลายแบบ อาจจะเริ่มด้วย การฟังครูอ่านเรื่องบทกลอน หรือข้อความที่น่าสนใจในรูปแบบต่าง ๆ ให้ฟัง การให้เด็กมี โอกาสพูดหน้าชั้นโดยใช้หุ่นมือเล่าเรื่องหน้าชั้น การให้ทำแบบฝึกหัดที่มีการวางโครงการอย่าง ดีแล้ว มีลักษณะคำถามที่มีการวางโครงการอย่างดีแล้ว มีลักษณะคำถามที่เปิดโอกาสให้ เด็กได้ตอบหลาย ๆ แนว มีตัวอย่างให้อ่านมากพอควร และมีโอกาสทำงานในบรรยากาศที่ ผ่อนคลายมีการอ่าน และการแสดงผลงานของนักเรียนทุกคน

3. ครูควรให้กำลังใจ และช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น และรักการเขียน ด้วยการชมเชย ยอมรับ ไม่ตัดสินว่าใครถูก ผิด หรือดีกว่ากัน มีการวิจารณ์ร่วมกัน เพื่อ ปรับปรุงผลงาน ครูจะต้องช่วยกล่อมเกล่าให้เป็นภาษาที่ดีและควรมีชั่วโมงที่สอนเกี่ยวกับหลัก ภาษาและไวยากรณ์ด้วยเพื่อเป็นการวางรากฐานทางภาษาให้กับเด็ก และนำไปใช้อย่าง สร้างสรรค์ต่อไป

สำหรับ (Smith, 1973) ได้แนะนำหลักการสอนเขียนอย่างสร้างสรรค์ไว้ดังนี้
คือ

1. จะต้องมียุติใหม่ ๆ แตกต่างกันไป หรือมีลักษณะเฉพาะตัวสิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึง คือ ผลผลิตและกระบวนการที่ใช้ในสิ่งใหม่ เช่น การสอนแบบสร้างสรรค์เรื่องโคลงกลอน นักเรียนต้องผลิตโคลงกลอนใหม่ ๆ
2. เน้นความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) การคิดแบบอเนกนัยนี้มิได้หมายถึงคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์เพียงคำตอบเดียว การคิดแบบนี้ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ความเข้าใจความคิดรวบยอดต่าง ๆ มาใช้ในลักษณะใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดคำตอบใหม่ ๆ หลายคำตอบ
3. การสอนเขียนอย่างสร้างสรรค์ ต้องการแรงจูงใจเป็นอย่างมากที่จะก่อให้เกิดกระบวนการคิด เช่น บรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด การชมเชย การกระตุ้น ให้นักเรียนคิด ให้นักเรียนได้ทำงานตามสบาย
4. ไม่ควรกำหนดคำตอบตายตัวไว้ในใจของครู เพราะอาจจะทำนายไม่ได้ว่าผลงานของนักเรียนจะออกมาในรูปใด ครูผู้สอนไม่ควรตัดสินว่า ผลงานของนักเรียนผิดหรือถูก เพียงแต่เป็นผู้ช่วยตรวจแก้ไขการใช้ภาษาของนักเรียนเท่านั้น
5. กระบวนการในการทำงานมีความสำคัญเท่ากับผลงานของนักเรียน
6. ควรใช้คำถามหรือสร้างสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดคำตอบหลาย ๆ ประการ เพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้เด็กคิดไปได้หลาย ๆ แนว ข้อปัญหาหรือเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความคิดนั้นควรจะเป็นสิ่งที่เด็กคิดได้จากการทรงจำ การสังเกตจากที่เคยพบ เคยเห็น หรือเคยได้ยินมาก่อน ครูควรยอมรับความคิดเห็นของทุกคน โดยไม่มีการตำหนิความคิดของใครว่าใช้ไม่ได้หรือโง่
7. การสอนแบบนี้ควรจัดห้องเรียนให้สบาย และควรมีอุปกรณ์บางอย่างที่จำเป็นในการทำแบบฝึกหัด
8. การให้อ่านเรื่อง และเขียนอย่างสร้างสรรค์หลาย ๆ แบบ จะช่วยให้นักเรียนรู้จักแนวทางในการเขียนอย่างสร้างสรรค์ดียิ่งขึ้น
9. กระบวนการสอนควรเป็นประชาธิปไตย สร้างกฎในการเรียนร่วมกัน

10. การสอนแบบสร้างสรรค์ คือการกระตุ้น ให้นักเรียนแสดงความคิดของตนออกมา ครูควรเน้นและชมเชยความแตกต่าง ลักษณะเฉพาะ ความเป็นตัวของตัวเอง ความคิดริเริ่ม

เฟอร์เนอร์ (Furner, 1973) ได้เสนอแนะลำดับขั้นการฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ขึ้นใจ ขั้นนี้เป็นขั้นให้ความรู้ในเรื่องที่นักเรียนสนใจ ขั้นนี้ครูต้องพยายามสร้างความรู้สึกให้นักเรียนอยากเรียน
2. ขึ้นแลกเปลี่ยนความคิดในเรื่องที่สนใจ ขั้นนี้ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดกันเพื่อให้เกิดแนวคิดเพิ่มขึ้น
3. ขึ้นเขียน ขั้นนี้นักเรียนเขียนเรื่องที่สนใจอย่างอิสระ
4. ขึ้นแลกเปลี่ยนความคิดจากเรื่องที่เขียน หลังจากเขียนเรื่องเสร็จแล้ว ให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรื่องกันอ่าน เพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดเพิ่มขึ้น
5. ขึ้นติดตามผลกิจกรรมบางอย่างที่เหมาะสม เช่น เขียนเรื่องที่ต่อเนื่องกัน หรือต้องแก้ไขข้อบกพร่องบางอย่าง

งนุช ทองเนียม (2528) ได้กล่าวถึงปัญหาที่จะทำให้นักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จในการเขียน พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. นักเรียนขาดทักษะในการคิด เพราะไม่ได้รับการฝึกฝนให้รู้จักคิดให้แจ่มแจ้งในสิ่งต่าง ๆ เมื่อไม่สามารถคิดได้แจ่มแจ้ง การพูดหรือการเขียนก็พลอยไม่แจ่มแจ้งไปด้วย ครูจึงต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดและถ่ายทอดความคิดนั้นออกมาเป็นภาษาเขียนได้
2. ขาดการฝึกฝน การเขียนต้องมีการฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญ
3. ครูผู้สอนเคร่งครัดต่อการใช้ภาษามากเกินไป ทำให้นักเรียนไม่อยากเขียน เพราะถูกจำกัดความคิดไม่ให้เป็นตัวของตัวเอง
4. วิธีการสอนของครู ครูส่วนมากยังสอนเรียงความแบบเก่า โดยการกำหนดเรื่องให้นักเรียนเขียน ซึ่งบางครั้งนักเรียนไม่มีความสนใจ หรือไม่มีความถนัดในเรื่องที่ครูกำหนดให้ จึงเป็นการสกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

จะเห็นได้ว่า การสอนให้นักเรียนเกิดพัฒนาทักษะในการเขียนนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอน สร้างบรรยากาศให้เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวคิดในรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ในเวลาต่อมา อีกทั้งยังช่วยให้เกิดทักษะความรู้ เรื่องราวหรือคำศัพท์ใหม่ ๆ มากขึ้น

การสอนเขียนสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษาในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยเฉพาะแนวการสอน ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมหลาย ๆ ด้าน ที่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน เมื่อกว่าถึง การเขียนของเด็กในระดับประถมศึกษาแล้ว กล่าวได้ว่า เป็นงานที่ยาก และสลับซับซ้อนยิ่งกว่าการอ่านหรือการพูด การอ่านนั้นเด็กจะสังเกตความแตกต่างของตัวอักษร และแปลความหมายของตัวอักษรเหล่านั้น ขณะที่อ่านสายตาและสมองต้องทำงานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี เด็กจึงจะอ่านได้เข้าใจความหมาย ส่วนการเขียนนั้นมีความสลับซับซ้อนยิ่งกว่าการอ่านหลายเท่า เพราะการเขียนจะต้องมีองค์ประกอบหลายอย่างรวมกัน คือ เด็กจะต้องมีการประสานกันระหว่างสมองกับสายตาและมือเป็นอย่างดี ใช้สมองเรียบเรียงความคิดที่จะนำมาเขียน และเมื่อลงมือเขียนเด็กจะต้อง ควบคุมกล้ามเนื้อมือเพื่อลากเส้นตัวอักษร สละมาผสมเป็นคำ เป็นประโยค และเป็นเรื่องราวเพื่อสื่อความคิดต่อไป ในการสอนให้เด็กได้รู้จักคิดโดยสื่อออกมาเป็นเขียนนั้น ไม่จำกัดว่าจะต้องสอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษา หรือระดับสูงขึ้นไปเท่านั้น ในระดับประถมศึกษาก็สามารถสอนได้เช่นกัน เพราะการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ นอกจากจะมุ่งส่งเสริมเตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้เพื่อการเรียนระดับสูงต่อไป และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นแล้ว ยังเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอีกด้วย จะเห็นได้ว่าเด็กในช่วงอายุระดับประถมศึกษานั้น เป็นช่วงที่มีความคิดจินตนาการมาก ต้องการการส่งเสริมหลาย ๆ ด้าน มีความคิดริเริ่ม กล้าแสดงออก และสามารถเรียนรู้ที่จะแยกความฝันออกจากความจริงได้ นักการศึกษาหลายท่านจึงได้พยายามคิดค้นวิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดที่หลากหลายแตกต่างไปจากบทเรียน ซึ่งจะเน้นเทคนิคและกระบวนการเรียนการสอนมากกว่าเนื้อหา แต่ไม่ได้จะเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเสียทั้งหมด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเทคนิค และวิธีการของครูผู้สอนเป็นสำคัญ

กิจกรรมซินแนคติกส์

กิจกรรมซินแนคติกส์ (Synectics) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดให้แก่ผู้เรียน โดยนำเอาการเปรียบเทียบมาให้นักเรียนได้คิดพิจารณา ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเสนอบทเรียนในมุมมองที่ต่างออกไป กิจกรรมซินแนคติกส์นี้ จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจในการนำไปใช้ เพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการเขียนของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

ซินแนคติกส์ (Synectics) เป็นคำภาษากรีก ซึ่งหมายถึงการรวมสิ่งที่ต่างกันเข้าด้วยกัน และการเกิดของสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กัน ทฤษฎีซินแนคติกส์ พัฒนาขึ้นมาเพื่อเพิ่มโอกาส ในความสำเร็จของการกำหนดปัญหา และการแก้ปัญหา ผู้ที่ให้กำเนิดวิธีซินแนคติกส์ คือ กอร์ดอน (Gordon, 1972) จุดเริ่มแรกของวิธีการแก้ปัญหา หรือผลิตสิ่งของใหม่ ๆ ต่อมากอร์ดอนและคณะ ได้นำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน

กิจกรรมซินแนคติกส์ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้หรือ การแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการอุปมา เพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้หรือปัญหากับสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย หรือดัดแปลงสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยให้แปลกออกไป (Gordon, 1972)

รูปแบบของกิจกรรมซินแนคติกส์

รูปแบบการสอน โดยใช้กิจกรรมซินแนคติกส์ มีลักษณะสำคัญที่เป็นจุดเด่นก็คือ นำการเปรียบเทียบมาให้นักเรียนได้คิดพิจารณา และเปรียบเทียบกันอย่างละเอียดและเป็นระบบที่ดี เมื่อการเปรียบเทียบมาถึงจุดหนึ่ง ผู้เรียนก็สามารถจะเสนอบทเรียนหรืองานของบทเรียนในมิติที่แตกต่างไปจากกรอบแนวคิดเดิม ๆ ได้อย่างเกิดผล เป้าหมายหลักของรูปแบบการสอนก็คือ การฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในบทเรียน โดยใช้การเปรียบเทียบมาเป็นเครื่องมือในการคิดสร้างสรรค์

รูปแบบการสอนนี้มีความเชื่อเบื้องหลังอยู่ 4 ประการ คือ (สมพงษ์ สิงหะพล, 2533)

1. เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นอยู่เสมอในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และการคิดสร้างสรรค์นี้มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของทุกคน
2. เชื่อว่ากระบวนการของการคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่สิ่งลึกลับ ซับซ้อนแต่อย่างใด เราสามารถอธิบายการเกิดความคิดสร้างสรรค์ และฝึกฝนให้มีระดับความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้

3. เชื่อว่าการคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากหรือเกิดในศาสตร์วิชาการสาขาต่าง ๆ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นศิลปะ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา หรือวิศวกรรมศาสตร์ก็ตาม ศาสตร์เหล่านี้จำเป็นต้องใช้กระบวนการทางสติปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องในการคิดสร้างสรรค์ทั้งนั้น

4. เชื่อว่าการคิดสร้างสรรค์ของคน คนเดียวหรือการคิดสร้างสรรค์โดยกลุ่มคน มีลักษณะใกล้เคียงกันมาก

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เรามักปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันนี้ เมื่อเรามอบหมายงานให้ผู้เรียนไปคิดแก้ปัญหาหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกมาตามจุดมุ่งหมายของบทเรียน มักปรากฏว่าการทำกิจกรรมจะยึดการวิเคราะห์ตามความรู้ที่เราเรียนรู้มา หรือไม่ก็วิเคราะห์องค์ประกอบของสิ่งนั้น ๆ แล้วคิดสร้างสรรค์ออกมา นั่นคือ นำสิ่งที่รู้แล้วมาเป็นแนวทางในการทำงาน ซึ่งประเด็นนี้เป็นสิ่งที่ดี แต่มีจุดด้อยคือ ขาดการมองงานในมิติใหม่ ๆ ที่ไม่มีการมองมาก่อน กิจกรรมซินเนคติกส์จะให้การเปรียบเทียบระหว่างบทเรียน กับสิ่งอื่น ๆ เข้ามาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการช่วยให้นักเรียนมองเห็นบทเรียน แตกต่างออกไปจากจุดเดิม เกือบสิ้นเชิง สามารถสร้างสรรค์บทเรียนหรืองานออกมาในมิติที่เราคาดไม่ถึง รูปแบบของกิจกรรมซินเนคติกส์ มี 3 ประการ คือ (Gordon, 1972)

1. การเปรียบเทียบแบบตรง (direct analogy) เป็นการเปรียบเทียบแบบง่าย ๆ ระหว่างสิ่งของสองสิ่ง ความคิดสองความคิด สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบกันจะเป็นอะไรก็ได้ ที่เราต้องการเปรียบเทียบ เช่น คน นิช สัตว์ สิ่งของ สถานที่ ความคิด หรืออื่น ๆ การเปรียบเทียบชนิดนี้จะช่วยให้นักเรียนมองเห็นบทเรียนในแนวทางและความคิดใหม่ การเปรียบเทียบแบบตรงนี้เป็นการสร้างสิ่งเปรียบเทียบที่เหมือนกับสภาพที่แท้จริง แต่เปลี่ยนไปเป็นสภาพอื่นที่เคียงคู่ไปกับปัญหานั้น การเปรียบเทียบแบบตรงเป็นการทำสิ่งที่แปลกให้คุ้นเคย โดยนำเอาสถานการณ์ใหม่ไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่รู้แล้วในธรรมชาติ เช่น ปากสวยเหมือนกระจับ หรือเปรียบเทียบการเขียนจดหมายกับนอน กับรถไฟ หรือกับเมฆ เป็นต้น หรือการตั้งปัญหาที่ว่า สัตว์ และพืชต่าง ๆ จะทำอย่างไรในการปกป้องตัวของมันเอง และทำอย่างไรความคิดเหล่านั้นจึงจะช่วยสิ่งเหล่านั้นได้ คำถามประเภทนี้ อาจได้รับคำตอบจากนักเรียนว่า สร้างต้นไม้ที่มีไฟฟ้าเหมือนปลาไหล เมื่อผู้ร้ายคิดทำลาย ก็จะถูกไฟดูด และตกใจหนีไป เป็นต้น

2. การเปรียบเทียบแบบบุคคล (personal analogy) เป็นการเปรียบเทียบ โดยนำตัวผู้เรียนไปเป็นบางสิ่งบางอย่างที่ครุยกขึ้น การเปรียบเทียบเช่นนี้ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน มองเห็นบทเรียนเป็นสิ่งที่ไมไกลจากตัว มองเห็นแนวในการคิด สร้างสรรค์จากฐานความคิดของตัวเอง และฐานความคิดจากสิ่งที่ให้เปรียบเทียบ การเปรียบเทียบแบบบุคคลเป็นการรวมบุคคลกับส่วนต่าง ๆ ของปัญหา ปลดปล่อยบุคคลจากการพิจารณาปัญหาในรูปแบบเดิม ๆ มาวิเคราะห์ส่วนต่าง ๆ ของปัญหา การเปรียบเทียบแบบบุคคลนั้น เป็นการวางเงื่อนไข โดยรวมคนเข้ากับปัญหา และเขามีความรู้สึกว่าได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของปัญหานั้น การเปรียบเทียบนี้เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพืช สัตว์ หรือสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งสำคัญคือเน้นการรวมตัวกัน กอร์ดอน (Gordon, 1972) ได้ยกตัวอย่างสถานการณ์ของปัญหาโดยที่นักเคมีได้รวมตัวของเขาให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับ โมเลกุล เขาอาจถามว่า "ฉันจะรู้สึกอย่างไร ถ้าฉันเป็นโมเลกุล" และแล้วเขาก็รู้สึกว่า ตัวของเขากลายเป็นส่วนหนึ่งของคลื่น ของระบำโมเลกุล แล้วเขาก็จะบรรยายเสมือนว่า ตนเองเป็นโมเลกุล Davis (1983) ได้ยกตัวอย่างการเปรียบเทียบของบุคคลไว้ว่า

ให้คุณจินตนาการว่าเป็นหมากรุกฝรั่งก้อนหนึ่งในกล่อง ซึ่งมีเพื่อนเป็นหมากรุกฝรั่ง เช่นเดียวกัน วางไว้บนชั้นของมูมลูกกวาด มีเด็กคนหนึ่งเดินเข้ามาวางเงิน 2 เซนต์บนโต๊ะ แล้วชี้ที่คุณ คุณจะรู้สึกอย่างไร สิ่งที่คุณคิดคืออะไร ขณะเดียวกันคุณสามารถสังเกตเห็นจมูกของเด็กเคลื่อนไหว และสูดกลิ่นเข้าไป ตอนนี้คุณรู้สึกอย่างไรกับอนาคตของคุณ

จะเห็นได้ว่า การเปรียบเทียบแบบบุคคลเป็นการนำความคิดจินตนาการ ของตน รวมกับปัญหา ทำให้รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของปัญหานั้น ๆ การเปรียบเทียบแบบบุคคล จึงสามารถประยุกต์ใช้ได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด ตัวอย่างเช่น ถ้าสมมติให้นักเรียนเป็นหนอน รถไฟ หรือก้อนเมฆ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร เป็นต้น

3. การเปรียบเทียบแบบคู่คำขัดแย้ง (compressed conflict) เป็นการเปรียบเทียบอีกชนิดหนึ่งที่น่าคำที่ขัดแย้งกันสองคำมาสร้างเป็นคำใหม่ และเป็นความคิดรวบยอดใหม่ เป็นการเปรียบเทียบความคิดจินตนาการ เป็นการแก้ปัญหาในจินตนาการที่อาจจะไกลกว่าที่จะเป็นจริง อาจจะได้คิดในสิ่งที่นักฝันขึ้นมาเองอย่างไม่มีเหตุผล แต่สามารถจะเปลี่ยนความคิดในลักษณะดังกล่าวออกมาเป็นผลงานที่ยอมรับกันได้ เช่น รวยเสียให้เช็ด คนจนผู้ยิ่งใหญ่ เลวบริสุทธิ์ ไฟเย็น ความสวยที่นำขยะแขยง เป็นต้น

การทำสิ่งที่คุ้นเคยให้แปลก เป็นการทำให้เห็นให้ผิดรูปร่างไป การแสวงหาความแปลกใหม่ไม่ได้เกิดจากการแสวงหาสิ่งประหลาดและนอกกลุ่มนอกทาง แต่เป็นความพยายามอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดทัศนะใหม่ที่แปลกไป นับว่าเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจในการนำไปใช้ในการเรียนการสอนโดยไม่จำเป็นว่าจะจะเป็นวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น

การผสมผสานกิจกรรมชินเนคติกส์ในการเรียนการสอน

กอร์ดอน (Gordon, 1972) ได้ใช้เทคนิคในการเปรียบเทียบมาเป็นหลักการที่สำคัญในกิจกรรมชินเนคติกส์ ครั้งแรกกอร์ดอนได้ออกแบบกิจกรรมชินเนคติกส์เพื่อใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรที่มีหน้าที่แก้ปัญหา หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ในสมาคมอุตสาหกรรม ซึ่งต่อมาได้ประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน โดยใช้กิจกรรมการเปรียบเทียบมาเป็นหัวใจของวิธีการเรียนการสอนด้วย โดยได้เตรียมการใช้กระบวนการชินเนคติกส์ ในชั้นเรียนเป็น 3 ขั้นตอน คือ (Joyce และ Weil, 1972)

ขั้นที่ 1 ใช้แบบฝึกหัดเสริม เป็นความพยายามง่าย ๆ ที่จะทำให้นักเรียนผ่อนคลายคุ้นเคย และสบายใจในกิจกรรมการเปรียบเทียบ เป็นชุดแบบฝึกหัดสั้น ๆ การเปรียบเทียบค่อนข้างอิสระ อาจจะใช้การเปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบแบบบุคคล หรือแบบคู่คำขัดแย้งก็ได้

ขั้นที่ 2 การสำรวจสิ่งที่ไม่คุ้นเคย วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความเข้าใจของนักเรียน โดยการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ขั้นตอนการสำรวจสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ประกอบด้วยการบรรยายเนื้อหาให้นักเรียนฟัง (สามารถใช้การพูดหรือการเขียนก็ได้) แล้วเตรียมเขาด้วยการอุปมาอุปไมยที่สัมพันธ์กัน (คุ้นเคย) เริ่มแรกจะถามอย่างง่าย ๆ เพื่ออธิบายการเปรียบเทียบ และแล้วก็กลายเป็นสิ่งของ ต่อจากนั้นก็ถามโดยให้สร้างความเกี่ยวโยงนั้น ในประการที่สอง ถามให้อธิบายความแตกต่างของสิ่งสองสิ่ง ทำยที่สุดจะกลายเป็นวัดความเข้าใจของเขา ถามเพื่อบรรยายการเปรียบเทียบของเขาในหัวข้อใหม่ วัตถุประสงค์ของการสำรวจสิ่งที่ไม่คุ้นเคย คือ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและเข้าถึงภายในข้อมูลใหม่ ด้วยการเปรียบเทียบและหาข้อแตกต่างของการเปรียบเทียบ สิ่งที่คุ้นเคยกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย

ขั้นที่ 3 การสร้างสรรค์สิ่งใหม่เป็นการพิจารณาสิ่งที่คุ้นเคย ด้วยวิธีการที่ไม่คุ้นเคย ขั้นตอนประกอบด้วย

- 1) การอธิบายสถานการณ์ปัจจุบัน
- 2) การกำหนดปัญหาหรืองาน
- 3) การอธิบายหมุนเวียนด้วยการเปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบแบบบุคคล การเปรียบเทียบแบบคู่คำขัดแย้ง จนกระทั่งนักเรียนมีความคิดรวบยอดไปไกลจากปัญหาเริ่มต้นอย่างเพียงพอ
- 4) นำนักเรียนกลับสู่ปัญหาเริ่มต้น

จอยซ์ และเวล (Joyce and Weil, 1972) ได้ให้ทัศนะหลายประการ ในการพัฒนารูปแบบของกิจกรรม ซินแนคติกส์ มาใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้

หลักของซินแนคติกส์ สามารถใช้ในการพัฒนารูปแบบของการสอนได้หลายวิธี เราสามารถปรับปรุงรูปแบบโดยแบ่งลำดับขั้นของการสอนออกเป็น 2 ลำดับ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามหัวใจของทั้งสองลำดับขั้นยังคงเป็นการอุปมาอุปไมย

ลำดับขั้นที่ 1 คือ การสำรวจสิ่งที่ไม่คุ้นเคย วัตถุประสงค์คือช่วยให้นักเรียน ทำใจได้ดีขึ้น และหาข้อมูลใหม่โดยการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ด้วยการเปรียบเทียบสิ่งที่คุ้นเคยกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ลำดับขั้นนี้แบ่งเป็น

ช่วงที่ 1 เป็นการบอเนื้อหา

ช่วงที่ 2 ครูและนักเรียนร่วมกันใช้การเปรียบเทียบโดยตรง

ช่วงที่ 3 นำตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับกาเปรียบเทียบที่คุ้นเคย

(การเปรียบเทียบแบบบุคคล)

ช่วงที่ 4 นักเรียนจะโยงความสัมพันธ์ระหว่างการเปรียบเทียบและเนื้อหา แล้วอธิบายความเชื่อมโยง ซึ่งเขาพิสูจน์ว่าเป็นสิ่งเดียวกัน และอธิบายในจุดที่เหมือนกัน

ช่วงที่ 5 ให้นักเรียนบอกความแตกต่างระหว่างคู่เปรียบเทียบนั้น เป็นการวัดความเข้าใจของเขาในเรื่องใหม่ นักเรียนสามารถให้คำแนะนำและวิเคราะห์ การเปรียบเทียบที่คุ้นเคยของเขาเอง

ลำดับที่ 2 คือ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ วัตถุประสงค์ คือ เพื่อสร้างสิ่งใหม่กว่า การแก้ปัญหาของสังคมไม่เหมือนกับลำดับขั้นที่หนึ่ง กลไกการเปรียบเทียบไม่ได้ใช้สำหรับการวิเคราะห์ แต่สำหรับการสร้างสรรค์ความคิดที่แปลก มีขั้นตอนดังนี้

ช่วงที่ 1 ถ้ามักเรียนเพื่อให้อธิบายเงื่อนไข หรือปัญหาตามที่เขาเห็นในขณะนั้น

ช่วงที่ 2 ครูเป็นผู้กำหนดงาน

ช่วงที่ 3-5 หมุนเวียนการเปรียบเทียบไปมาระหว่างการเปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบแบบบุคคล และการเปรียบเทียบแบบคู่คำขัดแย้ง สามารถหมุนเวียนซ้ำแล้วซ้ำอีก มากครั้งเท่าที่ต้องการ

ช่วงที่ 6 นักเรียนกลับมาสู่จุดเริ่มต้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาปัญหาแรกเริ่ม

ครูสามารถนำกิจกรรมการเปรียบเทียบมาใช้ในห้องเรียน เพื่อเรียนรู้เนื้อหาวิชา ได้ดีเท่า ๆ กับการแก้ปัญหา การเปรียบเทียบไม่ได้ตั้งใจที่จะเปลี่ยนเนื้อหาความรู้ แต่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมและทำให้โลกของเนื้อหาชีวิต โดยการแสดงให้เห็นวิธีสร้างความสัมพันธ์ของบุคคลกับโลก วิธีนำความจริงและทฤษฎี ซึ่งเป็นสิ่งผิวเผินสำหรับเขาเข้าสู่ตัวของเขา กิจกรรมการเปรียบเทียบสร้างขึ้นมาสืบสนุนนักเรียนให้สามารถทำตัวเป็นอิสระ และพัฒนาจินตนาการ การหยั่งรู้ไปสู่กิจกรรมประจำวัน ตามรูปแบบการสอนนี้ครูจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้ริเริ่ม และคอยดำเนินการเรียนการสอนตามบทเรียน และขั้นตอนที่จัดเตรียมไว้ มีบทบาทคอยกระตุ้น ความคิดของผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา ครูไม่มีบทบาทจะไปคอยชักนำความคิดของผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง แต่จะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดของตัวเองออกมาให้มากที่สุด ผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างสำคัญในกระบวนการเรียน การสอน คือมีอิสระในการคิด แสดงความคิด อภิปราย ถกเถียงกันตามบทเรียน ยิ่งผู้เรียนแสดงความคิดมากเท่าใด การมองเห็นสิ่งใหม่ ๆ ก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งในการตอบสนองต่อกระบวนการเรียนการสอนตามบทเรียนนั้น ครูจะต้องเปิดกว้างต่อแนวคิดของผู้เรียน ยอมรับแนวคิดของผู้เรียนที่แสดงออกมาแม้ว่าความคิดนั้น จะไม่มีเหตุผลหรือไม่เหมาะสมก็ตามที่ ครูต้องไม่ตัดสินความคิดของนักเรียนว่าถูกไม่ถูก หรือดีไม่ดี เหมาะสมไม่เหมาะสม ทำที่ของครูต้องยอมรับความคิดของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์

การสอนโดยใช้กิจกรรมซินแนคติกส์นั้นใช้ได้กับบทเรียนที่ต้องการให้ผู้เรียนคิดพัฒนาที่จะสร้าง หรือมองบทเรียนไปในแนวทางใหม่ เนื่องจากนำเอาการเปรียบเทียบที่แตกต่างกันมาให้ผู้เรียนได้คิดพิจารณา และวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ลักษณะการเรียนก็เป็นไปอย่างสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย บรรยากาศการเรียนเต็มไปด้วยความพึงพอใจของทั้งผู้สอนและผู้เรียน นอกจากจะช่วยฝึกฝนการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ดีแล้ว สิ่งก็ตามมา คือ

ความสัมพันธ์ในกลุ่ม การนำไปใช้นั้นสามารถนำกิจกรรมนี้ไปใช้ค่อนข้างสะดวกและเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นบทเรียนใด ๆ ก็ตามที่ต้องการให้ผู้เรียนคิดสิ่งใหม่ ๆ แตกต่างจากสภาพที่เป็นอยู่ ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า การนำกิจกรรมซินแนคติกส์ไปใช้ในการเรียนการสอนนั้นจะทำให้แก่นักเรียนมีอิสรภาพในการใช้จินตนาการทางความคิดของตน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมนี้ไปใช้ในกลุ่บทักษะหรือวิชาใดก็ตาม ย่อมก่อให้เกิดผลดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำไปใช้ในกลุ่บทักษะ วิชาภาษาไทยในเรื่องการเขียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อน กิจกรรมซินแนคติกส์ มิได้เน้นในเรื่องเนื้อหาวิชาการ แต่จะเน้นในเรื่องของทักษะกระบวนการ และวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ถ่ายทอดความคิดได้อย่างเต็มที่ หากผู้เรียนได้รับการฝึกฝนตลอดเวลา ก็สามารถจะนำความคิดและการเขียนนี้ไปใช้ในระดัสูงต่อไป

สำหรับแนวการสอนโดยใช้กิจกรรมซินแนคติกส์ กอร์ดอน (Gordon, 1972) ได้กำหนดไว้ 6 ขั้นตอน ดังตารางต่อไปนี้

ขั้นตอน	การสอนด้วยกิจกรรมซินแนคติกส์
1. การบรรยายปัญหา, เหตุการณ์หรือบทเรียน (ชั้นนำ)	ครูให้ผู้เรียนบรรยาย, เขียน, เล่า ทำกิจกรรมหรืออื่น ๆ ตามบทเรียน
2. การสร้างอุปมาแบบตรง	นักเรียนเล่นอุปมาแบบตรง โดยนำบทเรียนไปเปรียบเทียบเป็นสิ่งอื่น ๆ ประมาณ 4-6 อย่าง แล้วเลือกให้เหลือเพียงหนึ่งอย่าง จากนั้นจึงพิจารณาอุปมาที่เลือกให้ละเอียดในแง่มุมต่าง ๆ
3. การสร้างอุปมาแบบบุคคล	นักเรียนสมมติตัวเอง เป็นอุปมาตัวสุดท้ายที่เลือกในขั้นตอนที่สอง บรรยายความรู้สึกของตัวเองที่เป็นสิ่งนั้นในมิติหรือแง่มุมต่าง ๆ
4. การสร้างอุปมาแบบคู่คำขัดแย้ง	นักเรียนสร้างคู่คำขัดแย้งโดยนำคำต่าง ๆ ที่ครูบันทึกไว้ตั้งแต่ขั้นตอนที่สอง ประมาณ 5-10 คู่คำ แล้วเลือกให้เหลือเพียง 1 คู่คำ

ขั้นตอน	การสอนด้วยกิจกรรมชินแนคติกล์
5. การสร้างอุปมาแบบตรง ครั้งที่สอง	นักเรียนเสนออุปมาแบบตรง โดยนำเอาคู่คำขัดแย้ง ที่เลือกในขั้นตอนที่สี่ ไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นราว 3-5 อย่าง แล้วเลือกให้เหลือเพียง 1 อย่าง (แล้วพิจารณาอุปมาตัวนี้ให้ละเอียด)
6. การทบทวนงาน (ขั้นสรุป)	นักเรียนบรรยาย, เขียน, เล่า, ทำกิจกรรมหรือ อื่น ๆ ของขั้นตอนที่หนึ่งอีกครั้ง โดยนำคำอุปมา ตัวสุดท้ายที่เลือกจากขั้นตอนที่ห้า ไปเป็นแนวคิด หรือข้อมูลในการทำงานครั้งที่สอง

ในการสอนตามรูปแบบชินแนคติกล์นี้ เฟอร์กูสัน และอิศรปริดา (Ferguson and Isarapreeda, 1985) ได้ทำการประเมินโครงการพิเศษสำหรับเด็กปัญญาเลิศในเขต
ชนบทของรัฐ เนบราสกา ในโครงการดังกล่าวจะมีทั้งโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
สำหรับเด็กเกรด 3-5 และมีโปรแกรมเตรียมครูเพื่อเข้าร่วมโครงการ กลวิธีที่ใช้ในการ
พัฒนาความคิดสร้างสรรค์จะอยู่ในรูปของการผสมผสานระหว่างวิธีระดมความคิด วิธีชินแนคติกล์
การเสริมแรง รวมถึงการนำเด็กออกไปหาประสบการณ์นอกสถานที่ และนำวิทยากรผู้ทรง-
คุณวุฒิมาบรรยาย เพื่อให้เด็กเกิดแนวคิดแปลกใหม่ หลังจากทดลองกับเด็กดังกล่าวอยู่
5 สัปดาห์ ก็ประเมินความก้าวหน้าทางความคิดสร้างสรรค์ พบว่าคะแนนความคิดสร้างสรรค์
ของเด็กก้าวหน้าขึ้นกว่าก่อนเริ่มโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากรูปแบบกิจกรรมชินแนคติกล์ จะพบว่า เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจในการนำมาวิจัย
ในรูปแบบอื่น ๆ อีก โดยการจัดให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ
กิจกรรมที่ใช้จึงจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาความคิด อันจะนำไปสู่ทักษะการเขียนได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินผลการเขียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525) ได้ให้หลักในการประเมินผลงานเขียนว่า การที่จะตัดสินว่างานเขียนชิ้นใดเป็นงานสร้างสรรค์ ควรยึดหลัก 4 ประการ คือ

1. ให้ความแปลกใหม่ หมายถึง ความคิดที่ไม่ซ้ำแบบ หรือไม่ได้ลอกเลียนผู้อื่น เป็นความคิดที่ผู้เขียนคิดขึ้นเอง หรือดัดแปลงมาอย่างแยกคางด้วยภูมิปัญญาของตน
2. การใช้ภาษาคมคายกระทัดรัด ทั้งนี้เป็นการใช้ภาษาที่ไม่ผิดแปลกไปจากระเบียบของภาษา ซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน
3. สามารถเร้าความรู้สึกของผู้รับสาร อาจเป็นความขบขัน ความเศร้า ความพิศมัย ความพิศวง ความสวยงาม ความซาบซึ้ง ความอาลัย ความมั่นใจ ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน ก็ได้
4. เป็นประโยชน์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เช่น ให้ข้อคิดที่เป็นคติในการดำรงชีวิต ชี้ให้เห็นคุณเป็นโทษ แนะนำให้รู้จักสังเกต พิจารณาสິงต่าง ๆ โดยแยกคาง ก่อให้เกิดจินตนาการในทางที่ดีงาม หรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจ ในลักษณะของนันทนาการ เป็นต้น

ประทีป ศิริบังกช (2530) กล่าวถึงการวัดและประเมินผลการเขียน และ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่าครูต้องระมัดระวังมิให้บั่นทอนกำลังใจ ควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน และเที่ยงธรรม วิธีที่ดีควรจะเป็นการวัดพิจารณาการของแต่ละบุคคล ดูความก้าวหน้าของผลงานไม่ควรใช้เกณฑ์ของผู้สอน หรือเปรียบเทียบผลงานกับคนอื่น

เสริม พงศ์ทอง (2521) ได้ให้เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. อ่านเรื่องให้ตลอดอย่างน้อย 2 ครั้ง แล้วจัดลำดับความสามารถของนักเรียน เช่น สูง กลาง ต่ำ
2. อ่านและให้คะแนน แบ่งเป็นสัดส่วนตามความสำคัญ ดังนี้

ความคิดและความสามารถในการเรียบเรียง	5 ส่วน
การใช้ภาษา	4 ส่วน
กลไประบอบการเขียน	1 ส่วน

และได้กำหนดเกณฑ์เพื่อเป็นแบบให้คะแนนการเขียนดังนี้

ดีมาก	มีค่าเท่ากับ	5
ดี	มีค่าเท่ากับ	4
พอใช้	มีค่าเท่ากับ	3
เกือบพอใช้	มีค่าเท่ากับ	2
ต้องแก้ไขอีก	มีค่าเท่ากับ	1

พิศวาท ลัดดากุล (2523) ได้ให้เกณฑ์การวัดผลงานเขียนไว้ ดังนี้

ชั้นแรก อ่างงานเขียนของนักเรียนแล้วแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ความสามารถคือ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใจ และยังต้องปรับปรุง

ชั้นสอง ตรวจสอบให้คะแนนแบบพิจารณาเป็นส่วน ๆ ดังนี้

1. ความคิด 10 คะแนน
2. วิธีการเขียน 5 คะแนน
3. การใช้ภาษา 5 คะแนน
4. กลไกประกอบการเขียน 5 คะแนน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525) ได้เสนอหลักการให้คะแนนการเขียนไว้ดังนี้ คือ การให้คะแนนการเขียนที่มีแบบแผนหรือรูปแบบ ซึ่งได้แก่ การเขียนเรียงความ บทความ จดหมาย ย่อความ สุนทรพจน์ ฯลฯ ควรแบ่งให้คะแนน ดังนี้

เนื้อเรื่อง	25%
การใช้ภาษา	25%
แนวความคิด	30%
รูปแบบ	10%
ลายมือ การสะกดการันต์ การเว้นวรรคและย่อหน้า ความสะอาด	10%

ไทด์แมน (Tidyman, 1969) ได้กล่าวถึงการพิจารณางานเขียนว่า ควรจะเน้นเรื่องความคิดเฉพาะตน ความรู้สึก และอารมณ์ที่แสดงออกอย่างมีคุณค่าในรูปของภาษา

เขียน จากนั้นจึงให้ความสนใจในรูปแบบการเขียน การใช้คำเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนั้น การเขียนรูปประโยคปรับปรุงเค้าโครงเรื่อง รวมทั้งรายละเอียดด้านภาษาอื่น ๆ

ทอร์แรนซ์ (Torrance, 1965) ได้พิจารณาการให้คะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยภาษาเป็นสื่อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบให้ได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีปริมาณมากในเวลาจำกัด ซึ่งจะนับจำนวนคำตอบที่ไม่ซ้ำกันให้คำตอบละ 1 คะแนน โดยไม่ต้องคำนึงว่าคำตอบจะซ้ำกับคนอื่นหรือไม่

2. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดสิ่งแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับผู้อื่น

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบที่ไม่ซ้ำกัน ไม่เป็นทิศทางหรือความหมายเดียวกัน ซึ่งจะพิจารณาจากจำนวนกลุ่มหรือจำนวนทิศทางของคำตอบ โดยนำคำตอบมาจัดเป็นกลุ่มหรือทิศทางใหม่ แล้วนำคำตอบที่มีทิศทางเดียวกันมารวมกัน แล้วให้คะแนนกลุ่มละ 1 คะแนน

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความสามารถในการคิดในรายละเอียดที่นำมาตกแต่งความคิดให้สมบูรณ์ และทำให้เห็นภาพชัดเจนและให้ความหมายสมบูรณ์

จะเห็นได้ว่า วิธีการประเมินผลการเขียนในแบบต่าง ๆ จะเน้นเรื่องความคิดเฉพาะตน ความรู้สึก และอารมณ์ที่แสดงออกมาในรูปของภาษาเขียน ที่มีความแปลกใหม่ มีเหตุผล จะเน้นเรื่องความคิดเฉพาะตน ความรู้สึก และอารมณ์ที่แสดงออกมาในรูปของภาษาเขียนที่มีความแปลกใหม่ มีเหตุผล รวมถึงลีลาในการเขียน ประกอบกัน และอีกประการหนึ่งที่ควรคำนึงถึงก็คือ การใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า การเขียนเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน และเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตประจำวัน จึงมีผู้วิจัยงานเกี่ยวกับการเขียนมากพอสมควรทั้งในประเทศไทย และในต่างประเทศ ซึ่งงานวิจัยแต่ละชิ้นล้วนแต่ประสบความสำเร็จทั้งสิ้น

งานวิจัยในประเทศ

ประชุมพร ศุภรเจริญ (2520) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้แบบฝึกที่สร้างขึ้น คะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด มากกว่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาก่อน การใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ตามทฤษฎีของ กิลฟอร์ดเพิ่มขึ้น

พเยาว์ ทักษิณ (2523) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระ กับครูเป็นผู้กำหนดเรื่องผลการวิจัยพบว่า หลังจากการฝึกแล้วนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนที่ครูเป็นผู้กำหนดเรื่อง

นราวัลย์ พูลนิพนธ์ (2523) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้บทร้อยกรองร่วมสมัยในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.23/81.03 หมายถึงว่า นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ยร้อยละ 83.23 และสามารถทำข้อสอบหลังเรียนได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 81.03 แบบฝึกทักษะนี้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมากกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน แสดงว่าการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการเขียนก้าวหน้ากว่าเดิม

พิศวาท ลัดดากุล (2523) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนร้อยแก้ว เชิงสร้างสรรค์เพื่อการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะนี้มีส่วนทำให้นักเรียนมีทักษะ และความสามารถในการเขียนเพิ่มขึ้น

วิลโล ซินวรงค์ (2526) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามัคคีรถไฟ นครราชสีมา ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกและไม่ใช้แบบฝึก ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น แตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิมลีม โกวาทังกูร (2530) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ ทักษะคิด และพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ และแบบฝึกการเขียนอย่างเอกนัย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างเอกนัย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ และนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ มีทัศนคติต่อการเขียน หลังสอนดีกว่าก่อนสอน และมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางด้านภาษา ความคล่องในการคิด และความคิดยืดหยุ่นสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนสอน

ประทีป ศิริบังกช (2530) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนเรียงความแบบปกติกับใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความสูงกว่า กลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้การสอนเรียงความปกติ

อุดมลักษณ์ ช้อยหิรัญ (2531) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้แบบฝึกกับใช้กิจกรรมตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ฝึกทักษะตามกิจกรรมคู่มือครู

งานวิจัยต่างประเทศ

โอเวน (Owen, 1972) ได้ศึกษาเรื่องความสามารถในการเขียนเชิง

สร้างสรรค์ของนักเรียน เกรด 3 เกี่ยวกับทักษะในการติดต่อสื่อสาร โดยให้เขียนจากโปรแกรมการอ่าน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม และนักเรียนหญิงมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์มากกว่านักเรียนชาย

เซนต์ โรแมน (St. Roman, 1975) ได้ศึกษาความแตกต่างในการเขียนอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้สิ่งเร้าที่ต่างกัน ซึ่งสิ่งเร้าที่ใช้ได้แก่ การอภิปราย การใช้ฟิล์มและภาพทดลองกับนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า ไม่พบความแตกต่างของทั้ง 2 กลุ่ม แต่พบว่า วิธีอภิปรายในกลุ่มทดลอง จะทำให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่ม

คินเนย์ (Keeny, 1976) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง จำนวน 276 คน เกี่ยวกับการเขียนอย่างสร้างสรรค์ในเรื่อง การเลือกเรื่องเวลา สำหรับเขียนและความยากในการเขียน ผลการทดลองพบว่า นักเรียนทั้ง 2 ระดับ ตอบคำถามเกี่ยวกับการเลือกเรื่อง ดังนั้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 นักเรียนใช้เวลาในการเขียนเรื่องต่อเนื่องกัน คิดเป็นร้อยละ 57.2 กับ 43.3 ตามลำดับ ความยากในการเขียนเรื่องสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ การรวบรวมความคิด เวลาค้นหา เครื่องมือที่จะช่วยการเขียนคำศัพท์ และไม่มีสมาธิ เนื่องจากเสียงรบกวน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีหัวข้อเช่นเดียวกัน สิ่งที่เพิ่มขึ้นมาคือ การกำหนดเหตุการณ์ และอุปนิสัยของตัวละคร

โทเรียน (Torian, 1977) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและการวัดผลกระบวนการสอน ซึ่งประกอบด้วยแผนการสอน วิธีการสอนและเทคนิคการสอน เพื่อพัฒนาความคิดด้านจินตนาการด้วยตนเอง โดยใช้โปรแกรมการเขียนอย่างสร้างสรรค์ C.W.P. (Creative Writing Program) ของนักเรียนระดับกลางในโรงเรียนประถมศึกษา ผลปรากฏว่า

1. โปรแกรมการเขียนอย่างสร้างสรรค์ (C.W.P.) สามารถพัฒนาความคิดด้านจินตนาการของนักเรียนกลุ่มทดลองได้

2. นักเรียนกลุ่มทดลองพอใจการแต่งบทร้อยกรองในโปรแกรมการเขียนอย่างสร้างสรรค์ (C.W.P.) เป็นอย่างมาก เพราะทำให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงออกด้านจินตนาการของแต่ละบุคคล เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก แบบการเขียน ตลอดจนการเลือกคำในการเขียน
3. บรรยากาศในการเขียน มีความจำเป็นมากสำหรับการสอนเขียนอย่างสร้างสรรค์
4. ภาษาจะเป็นสื่อช่วยในการถ่ายทอดความคิดด้านจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนแต่ละบุคคล

เคอร์นัท (Curnutt, 1979) ศึกษาเรื่อง ผลลัพธ์ของผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของนักเรียนที่เรียนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และนักเรียนที่เรียนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยมีการอ่านในใจประกอบ ผลการวิจัย พบว่า การสอนอ่านโดยใช้การเขียนแบบสร้างสรรค์ หรือ การอ่านในใจประกอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไม่มีผลแสดงว่าวิธีหนึ่งดีกว่าอีกวิธีหนึ่ง

เฟอร์กูสัน และ อิศรปริดา (Ferguson and Isarapreeda, 1985) ได้ทำการประเมินโครงการพิเศษสำหรับเด็กปัญญาเลิศ โดยใช้โปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กเกรด 3-5 โดยใช้รูปแบบผสมผสานระหว่างวิธีระดมความคิดวิธีซินแนคติกส์ และการเสริมแรง พบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ก้าวหน้ามากขึ้นกว่าก่อนเริ่มโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาทั้งในและต่างประเทศนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนการสอน การเขียนมากพอควร ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาทักษะการคิด และทักษะทางภาษามากขึ้น และมีใช้เพียงแต่ครูเท่านั้นที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน ผู้ปกครองก็ยังมีบุคคลที่มีความสำคัญเช่นกันในการที่จะช่วยสนับสนุน และส่งเสริมให้มีความสามารถและมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านการเขียนให้ดียิ่งขึ้น

สำหรับงานวิจัยที่สอนด้วยกิจกรรมซินแนคติกส์นั้น ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย เนื่องจากเพิ่งมีการเผยแพร่ในประเทศไทยเมื่อปี 2532 มีผู้นำไปทดลองสอนกับนักเรียนของตนบ้าง

แต่ทว่าไม่ได้เป็นรูปแบบของงานวิจัย ดังเช่น สมพงษ์ สิงหะพล แห่งวิทยาลัยครูนครราชสีมา ได้นำไปแทรกในการเรียนการสอนปกติที่วิทยาลัยครูนครราชสีมา ในวิชาหลักสูตรการสอน ผลปรากฏว่าเป็นที่น่าพอใจ นักศึกษาสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนการสอนมากขึ้น และงานวิจัยของ ชัยรัตน์ โสธรนพบุตร (2532) แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ผลการใช้กิจกรรมซินแนคติกส์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ ทักษะคิดต่อวิชาวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ผลปรากฏว่าไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยมีน้อย และนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมซินแนคติกส์ เมื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนโดยมิได้สร้างความคุ้นเคย และไม่ได้เตรียมการสอน เป็นอย่างดี จึงเป็นเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ช่างอุตสาหกรรม ระหว่างกลุ่มปฏิบัติและกลุ่มทดลองนั้น ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นเรื่องที่น่าทดลอง ทำการวิจัย ในวิชาอื่น และในระดับอื่น ๆ บ้าง